

Til lovforslag nr. L 19, Betænkning afgivet af Udvalget for Videnskab og Teknologi den 17. marts 2004

Betænkning

over

Forslag til lov om sektorforskningsinstitutioner

[af videnskabsministeren (Helge Sander)]

1. Ændringsforslag

Videnskabsministeren har stillet 8 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 8. oktober 2003 og var til 1. behandling den 22. oktober 2003. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udvalget for Videnskab og Teknologi.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 7 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og videnskabsministeren sendte den 2. december 2002 dette udkast til udvalget, jf. (folketingsåret 2002-03) alm. del – bilag 94. Den 8. oktober 2003 sendte videnskabsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Samråd

Udvalget har stillet 3 spørgsmål til videnskabsministeren til mundtlig besvarelse. Ministeren har besvaret spørgsmålene i et samråd med udvalget den 12. marts 2004. Ministeren har i forlængelse af samrådet sendt udvalget det talepapir, der lå til grund for ministerens besvarelse af spørgsmålene.

Ministerens talepapir er optrykt som bilag 3 til betænkningen.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 32 spørgsmål til videnskabsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

Et af udvalgets spørgsmål og ministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Udvalget indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Udvalget forudsætter, at uddannelsesaktiviteter efter § 8, stk. 2, aftales mellem parterne.

Det forudsættes endvidere, at hvis videnskabsministeren fastsætter nærmere regler for sektorforskningsinstitutionernes deltagelse i uddannelsesaktiviteter, jf. § 8, stk. 3, vil sektorforskningsinstitutionerne og universiteterne blive involveret. Udvalget forudsætter i den forbindelse, at reglerne vil bygge på de erfaringer, der hidtil er gjort gennem aftaler mellem parterne.

Udvalget forudsætter, at bekendtgørelsen om sektorforskningsinstitutioners deltagelse i uddannelsesaktiviteter vil blive sendt i høring. I forlængelse heraf forudsættes det ligeledes, at udvalget høres om bekendtgørelsen.

Venstres, Dansk Folkepartis og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget påpeger, at økonomien for sektorforskningsinstitutionerne er et finanslovsanliggende. De enkelte ministre prioriterer selv de på finansloven afsatte midler i forhold til nuværende og fremtidige opgaver inden for det pågældende område.

I den forbindelse skal det påpeges, at de enkelte sektorforskningsinstitutioners økonomiske muligheder skal ses i sammenhæng med, at der ved de seneste finanslove er tilført frie midler til forskningsrådene. Forskere på sektorforskningsinstitutionerne kan i åben konkurrence søge om disse midler til styrkelse af forskningsindsatsen.

Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget påpeger, at sektorforskningsinstitutionernes reelle muligheder for at løse deres opgave også afhænger af institutionernes økonomi. Det er således afgørende, at der sikres tilstrækkelige basisbevillinger. Alene på de 3 institutioner DMU (Danmarks Miljøundersøgelser), GEUS (Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse) og DJF (Danmarks JordbrugsForskning) er der siden 2001 gennemtvunget besparelser i størrelsesordenen 15-20 pct. Dette er ikke en holdbar strategi, og partierne ønsker at påpege, at sektorforskningen må prioriteres i det samlede forskningspolitiske billede.

Enhedslistens medlem af udvalget kan tilslutte sig de politiske bemærkninger fra Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre.

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Si-umut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *videnskabsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 2

1) *Stk. 1* affattes således:

»En sektorforskningsinstitution driver forskning indtil højeste internationale niveau med bl.a. det formål at

- 1) rådgive inden for institutionens kerneområder,
- 2) udføre myndighedsopgaver,
- 3) udføre udviklingsarbejde med et klart samfundsmæssigt sigte,

- 4) formidle, herunder varetage, viden- og teknologioverførsel af egen forskning til relevante offentlige og private interessenter og
- 5) udføre driftsopgaver i forbindelse med de nævnte opgaver.«

[Ændring af formål]

Til § 4

2) I *stk. 2* udgår », og underskriver regnskabet«.

[Bestyrelsen skal ikke underskrive regnskabet]

3) I *stk. 8* indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum:

»Medarbejdervalgte repræsentanter i bestyrelsen er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tilidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende område.«

[Afskedigelsesbeskyttelse af medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer]

Til § 5

4) I *stk. 1* indsættes som 2. *pkt.*:

»Direktøren skal være forskningskyndig.«

[Direktøren skal have en forskningsmæssig baggrund]

Til § 10

5) *Stk. 1, 2. og 3. pkt.*, affattes således:

»Bestyrelsen tager stilling til, hvornår der skal foretages evaluering. Evalueringen kan også omfatte andre af institutionens opgaver.«

[Bestyrelsen tager stilling til, hvornår der skal foretages evaluering]

6) *Stk. 2* udgår.

Stk. 3 og 4 bliver herefter *stk. 2 og 3*.

[Evalueringerne skal ikke forelægges Det Strategiske Forskningsråd]

Til § 11

7) Paragraffen udgår.

[Betegnelsen sektorforskningsinstitution reserveres til statslige institutioner]

Til § 14

8) Efter *stk. 4* indsættes som *stk. 5*:

Bet. o. lovf. vedr. sektorforskningsinstitutioner

»Stk. 5. § 5, stk. 1, 2. pkt., finder først anvendelse, når en direktørstilling skal genopslås efter lovens ikrafttræden.«

[Overgangsregel for kvalifikationskrav til direktøren]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ændringsforslaget præciserer, at institutionernes forskning er målrettet mod og skal understøtte de opgaver, institutionerne i øvrigt har inden for rådgivning, myndighedsopgaver, udvikling og viden- og teknologioverførsel. Balancen mellem forsknings- og øvrige aktiviteter varierer meget fra institution til institution afhængigt af, hvilket formål institutionen er oprettet for eller sat til at varetage. Således udgør forskningen kun en lille del af Statens Serum Instituts omsætning i den ene ende af skalaen, medens f.eks. Forskningscenter Risø og Dansk Rumforskningsinstitut i den anden ende af skalaen har forskningen, som den dominerende aktivitet. Selv om sektorforskningen er sat i verden for at løse bestemte opgaver, har erfaringerne vist, at der i tilknytning til disse opgaver godt kan placeres grundforskningsfundscentre ved disse institutioner, og det vil der også fortsat være mulighed for.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets bemærkninger til § 2.

Til nr. 2

Statsinstitutioner har ikke et organ for intern revision. Det findes derfor rigtigst ikke at pålægge bestyrelsen at underskrive regnskabet, når det ikke har været igennem en sådan revision.

Til nr. 3

Ændringsforslaget er en konsekvens af lov nr. 1156 af 19. december 2003 om ændring af forskellige bestemmelser om medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer (afskedigelsesbeskyttelse), som blev vedtaget enstemmigt i Folketinget. Ændringsforslaget tilsigter at gennemføre samme beskyttelse af medarbejdervalgte repræsentanter i bestyrelser for sektorforskningsinstitutioner som den beskyttelse af medarbejdervalgte

repræsentanter i bestyrelserne, der er gennemført for de institutioner, der er omfattet af ovennævnte lov.

Til nr. 4

Det foreslås, at direktøren skal være forskningskyndig. Forskningskyndig er defineret i § 2, nr. 2, i lov nr. 405 af 28. maj 2003 om forskningsrådgivning m.v., hvorefter der ved en forskningskyndig person forstås en person på ph.d.-niveau, som enten i en årrække på nationalt eller internationalt plan har opnået indsigt i eller erfaring med varetagelse af forskningsopgaver eller på ledelsesplan i en institution, organisation eller virksomhed har beskæftiget sig indgående med forskningsadministration, forskningsledelse, forskningsformidling eller forskningspolitik.

Til nr. 5

Det foreslås, at bestyrelsen tager stilling til, hvornår der skal foretages en evaluering. Der bør normalt tages stilling hertil hvert fjerde år, og bestyrelsen meddeler ressortministeren, hvad dens beslutning er blevet.

Til nr. 6

Det foreslås, at de udarbejdede evalueringer ikke skal sendes til Det Strategiske Forskningsråd. Ressortministeren kan dog fortsat, hvis det ønskes, høre det forskningsrådgivende system over evalueringer.

Til nr. 7

Det foreslås, at betegnelsen sektorforskningsinstitution forbeholdes statsinstitutioner omfattet af lovens formålsparagraf, jf. lovforslagets § 2.

Til nr. 8

Der foreslås indført en overgangsregel, således at allerede ansatte direktører kan fortsætte i deres stilling indtil stillingen nybesættes efter opslag. Det betyder, at en allerede ansat direktør på åremål kan forlænges i stillingen efter de gældende regler for forlængelse af åremålsansættelse uden opslag.

Jørgen Winther (V) Flemming Damgaard Larsen (V) Birgitte Josefsen (V)

Hanne Severinsen (V) fmd. Jesper Langballe (DF) Søren Krarup (DF)

Pia Christmas-Møller (KF) Carina Christensen (KF) Bodil Kornbek (KD) Jytte Wittrock (S)

Lene Jensen (S) Niels Sindal (S) Thomas Adelskov (S) nfmd. Torben Hansen (S)

Anne Grete Holmsgaard (SF) Margrethe Vestager (RV) Pernille Rosenkrantz-Theil (EL)

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	55*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristendemokraterne (KD)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Bilag 1

Oversigt over bilag vedrørende L 19

Bilagsnr.	Titel
1	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
2	Høringssvar og høringsnotat fra videnskabsministeren
3	Spm. 1 om oversigt over de foreslåede lovændringer sammenholdt med den nuværende lovgivning på området, til videnskabsministeren Spm. 2 om oversendelse af de nuværende sektorforskningsinstitutioners formålsbeskrivelser/vedtægter, til videnskabsministeren Spm. 3 om, hvad der forstås ved »myndighedsopgaver«, samt hvordan disse defineres, til videnskabsministeren Spm. 4 om oversendelse af en liste over de myndighedsopgaver, der i dag varetages af de enkelte sektorforskningsinstitutioner, til videnskabsministeren Spm. 5 om oversendelse af en liste over, hvilke nuværende forskningsinstitutioner der vil kunne komme ind under bestemmelserne i lovforslagets §§ 11 og 12, til videnskabsministeren
4	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	Svar på spm. 1 om oversigt over de foreslåede lovændringer sammenholdt med den nuværende lovgivning på området, fra videnskabsministeren Svar på spm. 2 om oversendelse af de nuværende sektorforskningsinstitutioners formålsbeskrivelser/vedtægter, fra videnskabsministeren Svar på spm. 3 om, hvad der forstås ved »myndighedsopgaver«, samt hvordan disse defineres, fra videnskabsministeren Svar på spm. 4 om oversendelse af en liste over de myndighedsopgaver, der i dag varetages af de enkelte sektorforskningsinstitutioner, fra videnskabsministeren Svar på spm. 5 om oversendelse af en liste over, hvilke nuværende forskningsinstitutioner der vil kunne komme ind under bestemmelserne i lovforslagets §§ 11 og 12, fra videnskabsministeren
6	Supplerende svar på spm. 2 om oversendelse af de nuværende sektorforskningsinstitutioners formålsbeskrivelser/vedtægter, fra videnskabsministeren Supplerende svar på spm. 4 om oversendelse af en liste over de myndighedsopgaver, der i dag varetages af de enkelte sektorforskningsinstitutioner, fra videnskabsministeren
7	Spm. 6 om, hvorvidt og hvordan en direktør for en sektorforskningsinstitution påtænkes at deltage i bestyrelsens arbejde, til videnskabsministeren Spm. 7 om begrundelsen for den valgte konstruktion samt ansvarsforholdet mellem bestyrelse og direktør, til videnskabsministeren Spm. 8 om, hvad der bliver ministerens bestemmelsesret og indflydelse på de enkelte institutioners aktiviteter, til videnskabsministeren Spm. 9 om, hvem der skal beslutte igangsættelse eller afvikling af overvågningsopgaver og myndighedsopgaver, til videnskabsministeren Spm. 10 om, hvem der skal beslutte igangsættelse eller afvikling af databaseaktiviteter, til videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
	Spm. 11, om ministeren kan gribe ind og afvikle opgaver, til videnskabsministeren
	Spm. 12 om, i hvilket omfang offentlighedslovens bestemmelser gælder, til videnskabsministeren
8	Revideret tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
9	Svar på spm. 6 om, hvorvidt og hvordan en direktør for en sektorforskningsinstitution påtænkes at deltage i bestyrelsens arbejde, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 7 om begrundelsen for den valgte konstruktion samt ansvarsforholdet mellem bestyrelse og direktør, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 8 om, hvad der bliver ministerens bestemmelsesret og indflydelse på de enkelte institutioners aktiviteter, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 9 om, hvem der skal beslutte igangsættelse eller afvikling af overvågningsopgaver og myndighedsopgaver, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 10 om, hvem der skal beslutte igangsættelse eller afvikling af database-aktiviteter, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 11, om ministeren kan gribe ind og afvikle opgaver, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 12 om, i hvilket omfang offentlighedslovens bestemmelser gælder, fra videnskabsministeren
	Supplerende svar på spm. 2 om oversendelse af de nuværende sektorforskningsinstitutioners formålsbeskrivelser/vedtægter, fra videnskabsministeren
10	Spm. 13 om sikring af direktørens uafhængighed ved udarbejdelse af beslutningsgrundlag for bestyrelsen, til videnskabsministeren
	Spm. 14 om sikring af direktørens viderebringelse af institutionens bedste vurderinger i konkrete sager for en bestyrelse, som finder vurderingerne ubekvemme, til videnskabsministeren
	Spm. 15 om uafhængighed mellem de enkelte forvaltningsenheder, til videnskabsministeren
	Spm. 16 om, hvorvidt ressortministeren kan omdefinere forskningsopgaver til myndighedsopgaver eller overvågningsopgaver, til videnskabsministeren
	Spm. 17 om, hvorvidt ressortministeren kan pålægge en sektorforskningsinstitution at tilbageholde en forskningsrapport eller lignende, til videnskabsministeren
	Spm. 18 om sikring af sektorforskningsinstitutioners økonomiske grundlag, til videnskabsministeren
	Spm. 19 om overvågnings- og myndighedsopgaver uden økonomisk dækning, til videnskabsministeren
	Spm. 20 om faglig rådgivning inden nedlæggelse af databaser, til videnskabsministeren
	Spm. 21 om information om ændring af resultatkontrakter, til videnskabsministeren
	Spm. 22 om ændring af lovforslaget, så resultatkontrakten opdeles, til videnskabsministeren
	Spm. 23 om bestyrelsens prioritering af samfundsmæssige hensyn, til videnskabsministeren
	Spm. 24 om realisering af større uafhængighed til sektorforskningsinstitutionerne, til videnskabsministeren
	Spm. 25 om interessen for en bestyrelsespost, når ressortministeren ensidigt kan underkende bestyrelsens beslutninger, til videnskabsministeren
	Spm. 26 om fravigelse af offentlighedsloven, til videnskabsministeren
	Spm. 27 om, hvad der er omfattet af offentlighedsloven, til videnskabsministeren
	Spm. 28 om, hvorvidt der skal indlægges undervisningsforpligtelser i sektorforskningsbudgettrammer, til videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
	Spm. 29 om kvalifikationskrav til sektorforskere i forbindelse med undervisningsforpligtelsen, til videnskabsministeren
	Spm. 30 om, hvorledes man sikrer, at de pågældende medarbejdere har eller får de krævede kvalifikationer, til videnskabsministeren
	Spm. 31 om, hvorvidt en seniorforsker kan afskediges på grund af manglende kvalifikationer, til videnskabsministeren
11	Svar på spm. 13 om sikring af direktørens uafhængighed ved udarbejdelse af beslutningsgrundlag for bestyrelsen, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 14 om sikring af direktørens viderebringelse af institutionens bedste vurderinger i konkrete sager for en bestyrelse, som finder vurderingerne ubekvemme, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 15 om uafhængighed mellem de enkelte forvaltningsenheder, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 16 om, hvorvidt ressortministeren kan omdefinere forskningsopgaver til myndighedsopgaver eller overvågningsopgaver, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 17 om, hvorvidt ressortministeren kan pålægge en sektorforskningsinstitution at tilbageholde en forskningsrapport eller lignende, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 18 om sikring af sektorforskningsinstitutioners økonomiske grundlag, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 19 om overvågnings- og myndighedsopgaver uden økonomisk dækning, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 20 om faglig rådgivning inden nedlæggelse af databaser, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 21 om information om ændring af resultatkontrakter, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 22 om ændring af lovforslaget, så resultatkontrakten opdeles, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 23 om bestyrelsens prioritering af samfundsmæssige hensyn, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 24 om realisering af større uafhængighed til sektorforskningsinstitutionerne, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 25 om interessen for en bestyrelsespost, når ressortministeren ensidigt kan underkende bestyrelsens beslutninger, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 26 om fravigelse af offentlighedsloven, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 27 om, hvad der er omfattet af offentlighedsloven, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 28 om, hvorvidt der skal indlægges undervisningsforpligtelser i sektorforskningens budgetrammer, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 29 om kvalifikationskrav til sektorforskere i forbindelse med undervisningsforpligtelsen, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 30 om, hvorledes man sikrer, at de pågældende medarbejdere har eller får de krævede kvalifikationer, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 31 om, hvorvidt en seniorforsker kan afskediges på grund af manglende kvalifikationer, fra videnskabsministeren
12	Supplerende svar på spm. 17 om, hvorvidt ressortministeren kan pålægge en sektorforskningsinstitution at tilbageholde en forskningsrapport eller lignende, fra videnskabsministeren
13	Revideret tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
14	Revideret tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget

Bilagsnr.	Titel
15	Ændringsforslag fra videnskabsministeren
16	Samrådssp. A om, hvorvidt en administrativ fusion mellem en sektorforskningsinstitution og et universitet kan indebære, at den hidtidige sektorforskningsinstitution ikke længere er omfattet af de regler, der gælder for sektorforskningsinstitutioner, til videnskabsministeren Samrådssp. B, om en sektorforskningsinstitutions formål senere kan ændres, uden at de relevante folketingsudvalg høres, til videnskabsministeren Samrådssp. C, om ministeren vil give en redegørelse for de fusioner, der er gennemført for nylig, til videnskabsministeren
17	Spm. 32 om, med henvisning til ministerens ændringsforslag til lovforslagets § 2, hvorledes bemærkningerne til de hidtidige formuleringer af bestemmelsen skal forstås, til videnskabsministeren
18	1. udkast til betænkning
19	Svar på spm. 32 om, med henvisning til ministerens ændringsforslag til lovforslagets § 2, hvorledes bemærkningerne til de hidtidige formuleringer af bestemmelsen skal forstås, fra videnskabsministeren
20	Ministerens talepapir fra samrådet 12/3-04 om samrådsspørgsmål A-C, fra videnskabsministeren

Bilag 2**Et af udvalgets spørgsmål til videnskabsministeren og dennes svar herpå**

Spørgsmålet og svaret er optrykt efter ønske fra udvalget.

Spørgsmål 32:

Med henvisning til ministerens ændringsforslag til lovforslagets § 2, jf. L 19 – bilag 15, bedes ministeren oplyse, hvorledes bemærkningerne til de hidtidige formuleringer af bestemmelsen skal forstås.

Svar:

Formålsparagraffen skulle tydeliggøre sektorforskningsinstitutionernes arbejdsopgaver, da den manglende tydeliggørelse af arbejdsdelingen mellem de forskellige dele af forskningssystemet kan have medvirket til de forskellige myter om sektorforskningen, herunder at den skulle være af mindre kvalitet end universitetsforskningen.

Kerneopgaven for sektorforskningen er varetagelse af myndigheds-, rådgivnings- og driftsopgaver på et forskningsbaseret grundlag.

Sektorforskningen skal understøtte beslutninger på en lang række forskellige politikområder. Der bliver stadig mere behov for et solidt forskningsfagligt grundlag for beslutninger i et stadig mere komplekst vidensamfund.

Lovforslaget oplistede de seks typer af formål, som gælder for sektorforskningen.

De seks typer formål var ikke opstillet i prioriteret rækkefølge på baggrund af sektorforskningsinstitutionernes forskellighed. Det var netop hensigten, at det er væsentligt for institutionerne at definere egne opgaver og prioritere opgaverne; en prioritering, der skal komme til udtryk i vedtægten. Forskelligheden følger af forskellige traditioner, opgaver og sektorkrav samt videnskabelige discipliner. Der lægges med lovforslaget ikke op til at ensrette sektorforskningsinstitutionerne, men tværtimod at give mulighed for en frugtbar fleksibilitet.

Det forskningsfaglige beredskab er en afgørende forudsætning for, at sektorforskningen

kan yde rådgivning af en minister og andre offentlige myndigheder. Varetagelse af myndighedsopgaver og rådgivning i tilknytning hertil er centrale for sektorforskningsinstitutioner. Herudover udføres andre opgaver som fx formidling og uddannelse. Det skal sikre, at samfundet får yderligere nytte af de offentlige investeringer i beredskabet på myndighedssiden.

Det centrale for sektorforskningsinstitutionernes forskning er kravet om *relevans*.

Sektorforskningsinstitutionerne skal drive relevant, anvendelsesorienteret forskning og forskning med et strategisk sigte indtil højeste internationale kvalitetsniveau. Der er i den forbindelse *ikke* et modsætningsforhold mellem kravet om forskningens relevans og forskningens kvalitet.

Af formålsparagraffen fremgår det endvidere, at sektorforskningen skal værne om forskningsetikken. Dette er sammen med præciseringen af de kvalitative krav til den forskning, der udføres ved sektorforskningsinstitutionerne, nyskabelser.

Sektorforskningens særlige rolle

Vedtægten for den enkelte sektorforskningsinstitution skal rumme en beskrivelse af institutionens kerneopgaver med henblik på at synliggøre for omgivelserne, hvilken rolle den pågældende institution spiller.

Resultatkontrakten mellem ministerium og sektorforskningsinstitution skal også tage udgangspunkt i institutionens kerneopgaver. Resultatkontrakten skal sikre, at forskningen har relevans for ministeriet, og at institutionens aktiviteter ikke breder sig ud i områder uden for institutionens fokuserede faglige profil, idet udvanding af profilen vil kunne betyde fald i kvaliteten.

Inden for sektorforskningens særlige områder kan der som hidtil placeres grundforskningscentre ved disse institutioner.

Sektorforskningen og universiteterne

Sektorforskningen skal leve op til de samme kvalitetskrav som universitetsforskningen, hvorfor det af lovforslaget fremgår, at sektorforskningsinstitutioner skal drive forskning indtil det højeste internationale niveau.

Forskellen i forhold til universiteterne er kravet om umiddelbar *relevans* af den forskning, som sektorforskningsinstitutionerne udfører. Alle sektorforskningsinstitutioners bestyrelser skal således indgå en resultatkontrakt med sit ressortministerium, der fastlægger hvilke opgaver der skal udføres.

En sektorforskningsinstitution, herunder den forskning og de analyser, der udføres ved institutionen, vil således aldrig være »frit svævende på en bar mark«, men vil i stedet indgå i en sammenhæng.

En anden væsentlig forskel mellem universiteter og sektorforskning er, at sektorforskningen har rådgivning og forskning som de centrale opgaver, mens kerneopgaverne for universiteterne er uddannelse og forskning.

Sektorforskningen og den private sektor

I forhold til den private sektor kan den viden,

som en sektorforskningsinstitution frembringer, understøtte erhvervssektorer, hvor særlige forhold taler herfor, f.eks. grundet en særlig erhvervsstruktur eller behovet for kostbart udstyr.

Sektorforskningsinstitutionerne har desuden lige som en række andre statslige institutioner mulighed for at udføre indtægtsdækket virksomhed. Det er ikke hensigten, at institutionerne skal konkurrere med private virksomheder, men derimod at institutionerne fokuserer på deres kerneopgaver. Eventuel indtægtsdækket virksomhed skal således foregå på lige vilkår med private udbydere. For alle statslige institutioner gælder det endvidere, at Budgetvejledningen skal overholdes. Det samme gælder Konkurrenceloven og Finansministeriets udbuds- og indkøbscirkulære.

Særligt for sektorforskningsinstitutionerne er det i lovforslaget præciseret, at opgaver med viden- og teknologioverførsel skal ske med udgangspunkt i *egen* forskning. Tilsvarende skal rådgivningsopgaver ske inden for institutionens kerneområder, som de er fastlagt i vedtægterne. Hermed lægges der op til, at institutionerne ikke ukritisk må ekspandere ind på nye områder.

Bilag 3**Videnskabsministerens talepapir fra samrådet den 12. marts 2004**

Talepapiret er optrykt efter ønske fra udvalget.

Taleudkast af
10. marts 2004

Talepapir til samråd i Videnskabsudvalget den 12. marts 2004 (L 19 – bilag 16)

Spørgsmål A:

I lyset af den tilsyneladende modsætning der er mellem muligheden for administrativt at fusionere en sektorforskningsinstitution med et universitet uden at høre de relevante udvalg i Folketinget, jf. § 31, stk. 1, i lov nr. 403 af 28. maj 2003 om universiteter (universitetsloven) og reglen om, at en ændring af formålet eller nedlæggelse af en sektorforskningsinstitution skal forelægges til høring i de relevante udvalg i Folketinget, jf. forskningsministerens besvarelse af spørgsmål 14, jf. (folketingsåret 1995-96) L 56 – bilag 20, vil ministeren så oplyse, om en administrativ fusion mellem en sektorforskningsinstitution og et universitet kan indebære, at den hidtidige sektorforskningsinstitution ikke længere er omfattet af de regler, der gælder for sektorforskningen, herunder separat budget, separat bestyrelse, ansættelsesbekendtgørelse m.v.?

Svar:

Sammenlægning mellem et universitet og en sektorforskningsinstitution sker efter universitetslovens § 31, stk. 1. Det indebærer, at den sammenlagte enhed fremover omfattes af universitetslovens regler i øvrigt.

Herefter videreføres sektorforskningsinstitutionens formål og opgaver i regi af universitetet og efter universitetslovens rammer. Sektorforskningsinstitutionen er blevet en del af universitetet.

De regler, som tidligere har reguleret institutionerne, må derfor videreudvikles. Reglerne for stillingsstruktur, ansættelsesbekendtgørelse og løn- og ansættelsesforhold skal gøres så rummelige, at de både kan rumme universitetsforskere og sektorforskningsinstitutionsforskere.

Jeg skal dog tilføje, at sammenlægnings hjemlen i universitetslovens § 31, stk. 1, bemyndiger ministeren til at

»godkende undtagelser fra lovens bestemmelser og fastsætte særlige regler herfor efter indstilling fra de berørte institutioner«.

Og i forlængelse heraf fremgår det i § 31, stk. 1:

»For institutioner, der ikke hører under ministeren for videnskab, teknologi og udvikling, sker godkendelsen efter forhandling med vedkommende minister«.

Det betyder, at inden en sammenlægning skal der være forhandlinger med vedkommende minister.

Ved sammenlægninger mellem universiteter og sektorforskningsinstitutioner kan der gives dispensation fra universitetslovens bestemmelser, således at f.eks. sektorforskningsopgaver, herunder myndigheds- og rådgivningsopgaver, løses i et særligt center. Og dette center kan ledes af en bestyrelse, som fx på KVL.

Hvor godkendelse sker efter forhandling med en anden minister, vil der i disse forhandlinger blive taget stilling til opgaveomfang, bestyrelse m.m.

Sådan har det været i forbindelse med sammenlægningen af Miljøministeriets Forskningscenter for Skov og Landskab med Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole og med sammenlægningen af Fødevareministeriets Fødevareøkonomisk Institut og Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

I henhold til bemærkningerne til universitetslovens § 31, stk. 1, skal universitetet »ved en sammenlægning mellem et universitet og en sektorforskningsinstitution sikre, at sektorforsk-

ningsinstitutionens myndighedsspecifikke opgaver (forsknings-, udviklings-, udrednings- og rådgivningsopgaver) fortsat løses, og at det synliggøres, at disse opgaver varetages.

Denne sikring og synliggørelse af sektorforskningsinstitutionens myndighedsspecifikke opgaver kan gennemføres på forskellig måde:

For det *første* rummer § 31, stk. 1, mulighed for, at jeg efter forhandling med den pågældende minister udsteder regler for løsning af opgaverne, altså en bekendtgørelse. Det betyder, at bekendtgørelsen klart vil fastlægge, hvilke sektorforskningsopgaver som institutionen skal løse.

For det *andet* kan universitetet forpligtes på løsning af de pågældende opgaver i universitetets vedtægt. Af vedtægten vil også fremgå, hvilke eventuelle fravigelser der er sket fra universitetets ordinære styrelse. For eksempel kan det fremgå, at opgaverne løses i et særligt center med egen bestyrelse, og det kan fremgå, hvilke kompetencer bestyrelsen er tillagt, såsom indstillingskompetence vedr. ansættelse.

For det *tredje* kan løsning af opgaverne gøres til en bevillingsforudsætning ved overførelse af bevillinger fra vedkommende minister til universitet. Vedkommende minister kan således bestemme, at universitetet forpligter sig til at indgå en resultatkontrakt med pågældende minister om, hvorledes bevillingen skal anvendes.

Spørgsmål B:

Vil ministeren oplyse, om en sektorforskningsinstitutionens formål senere kan ændres, uden at de relevante folketingsudvalg høres, jf. forskningsministerens besvarelse af spørgsmål 14, jf. (folketingsåret 1995-96) L 56 – bilag 20?

Svar:

Ved behandling af den gældende sektorforskningslov blev daværende forskningsminister Frank Jensen stillet et tilsvarende spørgsmål. I hans svar blev der givet tilsagn til det daværende Forskningsudvalg om, at:

»Den minister, der på grund af forskellige forhold måtte søge at ændre formålet i vedtægten for en sektorforskningsinstitution, må sørge for, at der i den generelle høring også indgår en høring af det relevante folketingsudvalg.«

Jeg opfatter forskningsministerens svar som et udtryk for en høringspligt efter den nuværende

sektorforskningsinstitutionenslov for den minister, som ønsker at ændre formålet for en sektorforskningsinstitution.

Det betyder også, at nedlæggelse af en institution er omfattet af høringspligten, idet formålet ikke længere realiseres, hvis institutionen nedlægges fuldstændigt.

Derimod har fusioner ikke været anset som værende omfattet af høringspligten. Det skyldes, at formålet ikke ændres ved en ændret organisering.

Folketinget blev således ikke orienteret i 1997 f.eks., da Statens Husdyrbrugsforsøg og Statens Planteavlsvforsøg blev sammenlagt til Danmarks Jordbrugsforskning.

Tilsvarende blev det i lov nr. 348 af 2. juni 1999 om ændring af universitetsloven ved indsættelse af § 12, stk. 3 bestemt, at ministeren administrativt kunne godkende sammenlægning af sektorforskningsinstitutioner og universiteter. Eventuelle bevillingsmæssige konsekvenser skulle naturligvis forelægges de bevilligende myndigheder. Det vil i praksis sige aktstykker godkendt i Finansudvalget eller på finanslovsforslaget. Jeg skal her henvise til nr. 17 i forslag til ændring af universitetsloven fra 1999, og bemærkningerne hertil, som spørgerens parti for øvrigt også stemte for.

Det er denne hjemmel, der er videreført i den nye universitetslovs § 31, stk. 1.

Den tidligere regering foretog en sondring mellem ændringer i formål og ændringer i organisering. Jeg er enig i denne sondring.

Det er ministerens ansvar, at bevillinger på hans eller hendes ressortområde anvendes bedst muligt. Derfor må ministeren også til enhver tid kunne foretage de nødvendige organisatoriske tilpasninger, sådan at de mulige synergieffekter opnås, og besparelsen ved stordriftsfordel kan indhøstes.

Jeg vil derfor gerne gentage det tilsagn om høring i forbindelse med ændring af formål, som den tidligere regering også gav. Jeg vil ligesom den tidligere regering også fastholde, at organiseringen af opgaverne må være den enkelte ministers ansvar.

Spørgsmål C:

Vil ministeren give en redegørelse for de fusioner, der er gennemført for nylig, herunder Fø-

devareøkonomisk Institut, Skov og Landskab, Analyseinstitut for Forskning m.v.?

Svar:

Med virkning fra 1. januar 2004 er der gennemført 7 sammenlægninger/fusioneringer mellem universiteter og sektorforskningsinstitutioner eller mellem sektorforskningsinstitutioner internt. Alle 7 er indarbejdet på finansloven for indeværende år.

På min egen ressort i Videnskabsministeriet er

- Analyseinstitut for Forskning blevet et center på Aarhus Universitet,
- Center for Sprogteknologi er blevet et center på Københavns Universitet og
- Institut for Grænseregionsforskning er blevet et institut på Syddansk Universitet.

Som omtalt under mit svar på spørgsmål A. er Miljøministeriets Forskningscenter for Skov og Landskab blevet sammenlagt med Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). Der er således oprettet et unikt center under navnet Center for Skov, Landskab og Planlægning. Centeret omfatter den tidligere sektorforskningsinstitution, to institutter fra KVL, Skovskolen og Danidas Skovfrøcenter.

Den femte og sidste sammenlægning blev også omtalt i mit svar på foregående spørgsmål. Det er sammenlægningen af Fødevarerministeri-

ets Fødevarerøkonomisk Institut og Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Endelig er der gennemført to interne fusioner af sektorforskningsinstitutioner inden for Fødevarerministerens ressort.

Det drejer sig dels om den mindre institution »Statens Skadedyrlaboratorium«, som pr. 1. januar i år er blevet til en afdeling ved Danmarks JordbrugsForskning.

Institut for Fødevarerikkerhed og Ernæring har hidtil ligget som en integreret del af Fødevarerdirektoratet. Det er nu organisatorisk set flyttet ud af Fødevarerdirektoratet og lagt sammen med Danmarks Veterinærinstitut. De to fusionerede enheder hedder nu Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning.

Herudover har regeringen lagt op til en ottende sammenlægning. Denne sammenlægning er jo som bekendt annonceret med Miljøministeriets L 14.

Miljøministerens L 14 »Forslag til lov om ændring af lov om Kort- og Matrikelstyrelsen« giver det formelle grundlag for at udskille sektorforskningsaktiviteterne fra Kort- og Matrikelstyrelsen. L14 behandles parallelt med L 19.

I Miljøministeriets regi arbejdes der derfor videre med planerne om et Dansk Rumcenter. Disse overvejelser indebærer, at forskerne ved Kort- og Matrikelstyrelsen kan indgå i et Dansk Rumcenter.